

Zemkopības ministrija

ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS PRASĪBA

Tiešmaksājumu darba grupa

Rīga, 11.12.2019.

Zemkopības ministrija

SATURS

1. ZĀLĀJU PLATĪBU IZMAIŅU TENDENCES
2. ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS PRASĪBAS 2015-2020
3. ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS PRASĪBAS KLP STRATĒĢISKĀ PLĀNA REGULAS PRIEKŠLIKUMĀ 2021-2027

Zemkopības ministrija

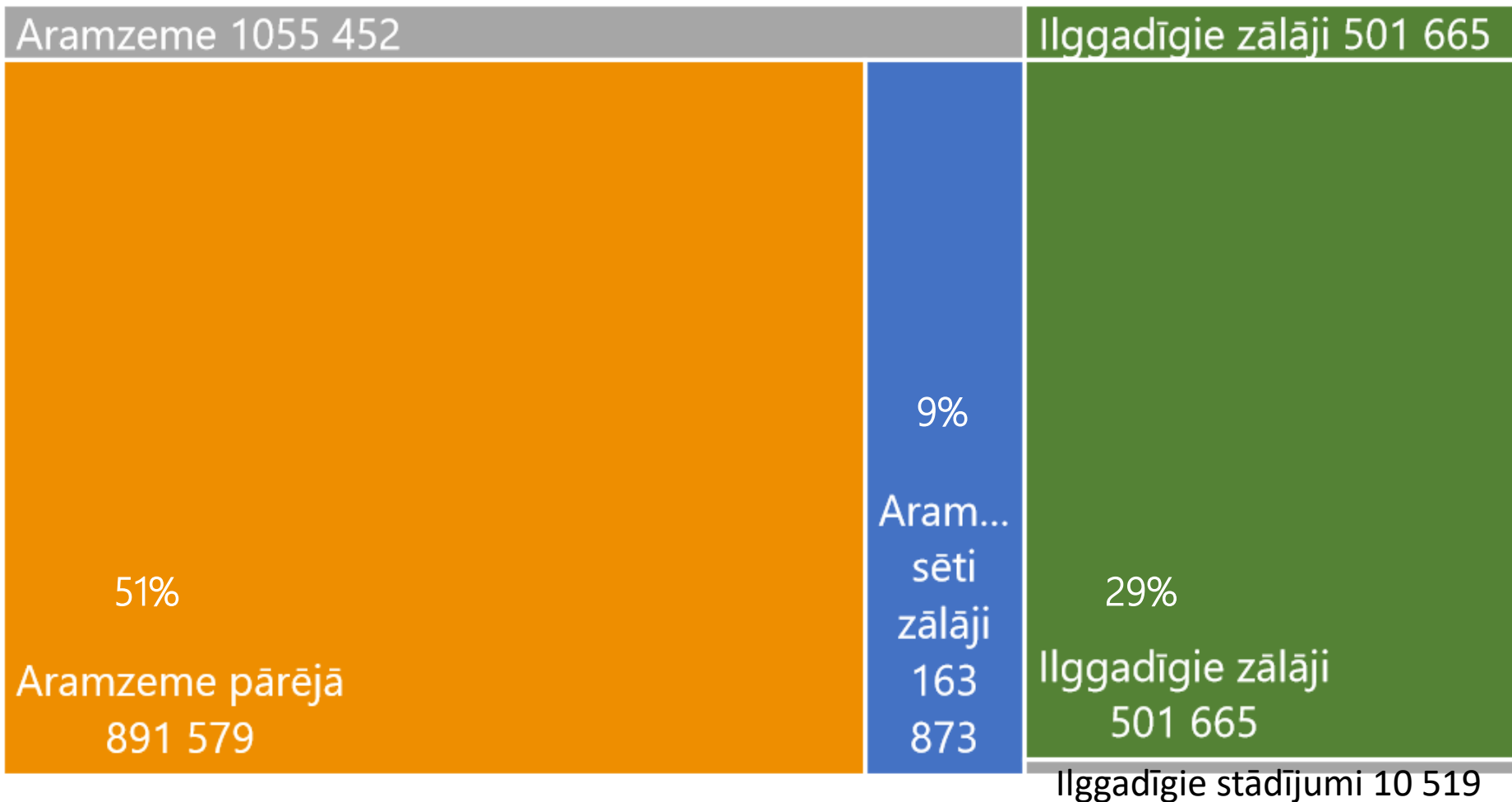
1. ZĀLĀJU PLATĪBU IZMAIŅU TENDENCES

- Ilggadīgo zālāju platības palielinās (+7% 2019 vs 2015), taču kopējā zālāju platība samazinās (-7% 2019 vs 2015) un samazinās arī zālāju platību īpatsvars LIZ;
- Ilggadīgo zālāju platības palielinās arī visos reģionos, dažādos saimniekošanas veidos un dažāda lieluma saimniecībās, izņemot, mazās saimniecības, kurās ir samazinājums;
- Zālāju platības (ilggadīgie + aramzemē sētie) samazinās visos reģionos, īpaši Kurzemē un Zemgalē, dažādos saimniekošanas veidos un dažāda lieluma saimniecībās, īpaši lopkopības un mazajās saimniecībās, bet palielinājums ir bioloģiskajās saimniecībās un vidēji lielās, lielās saimniecībās.

Zemkopības ministrija

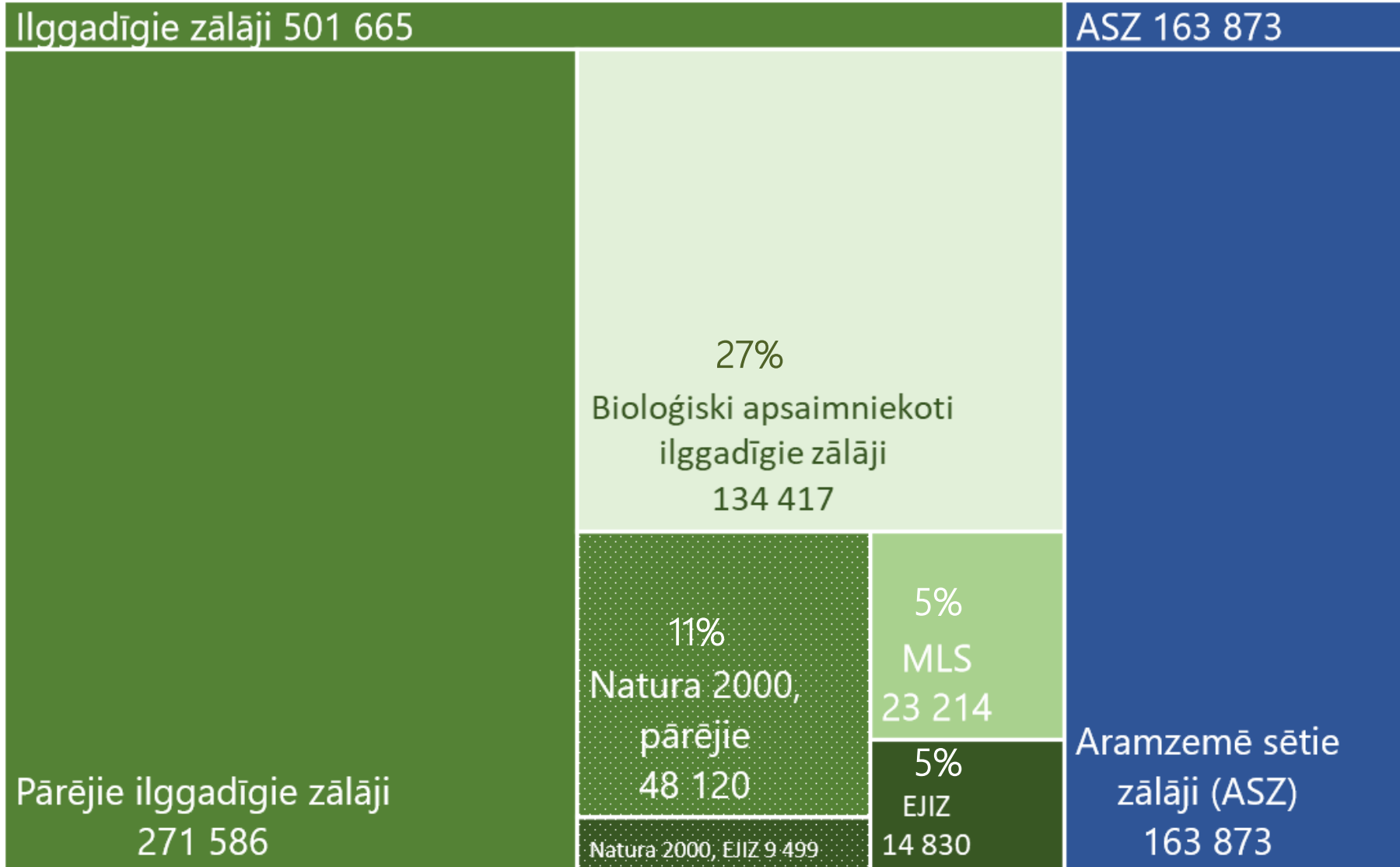
1.1. LAUKSAIMNIECĪBAS ZEME – 1 731 501 HA ZĀLĀJU PLATĪBU ĪPATSVARS – 38%, IZ 29%

Zemkopības ministrija

1.2. ZĀLĀJU PLATĪBAS 2019.gadā – 665 538 ha

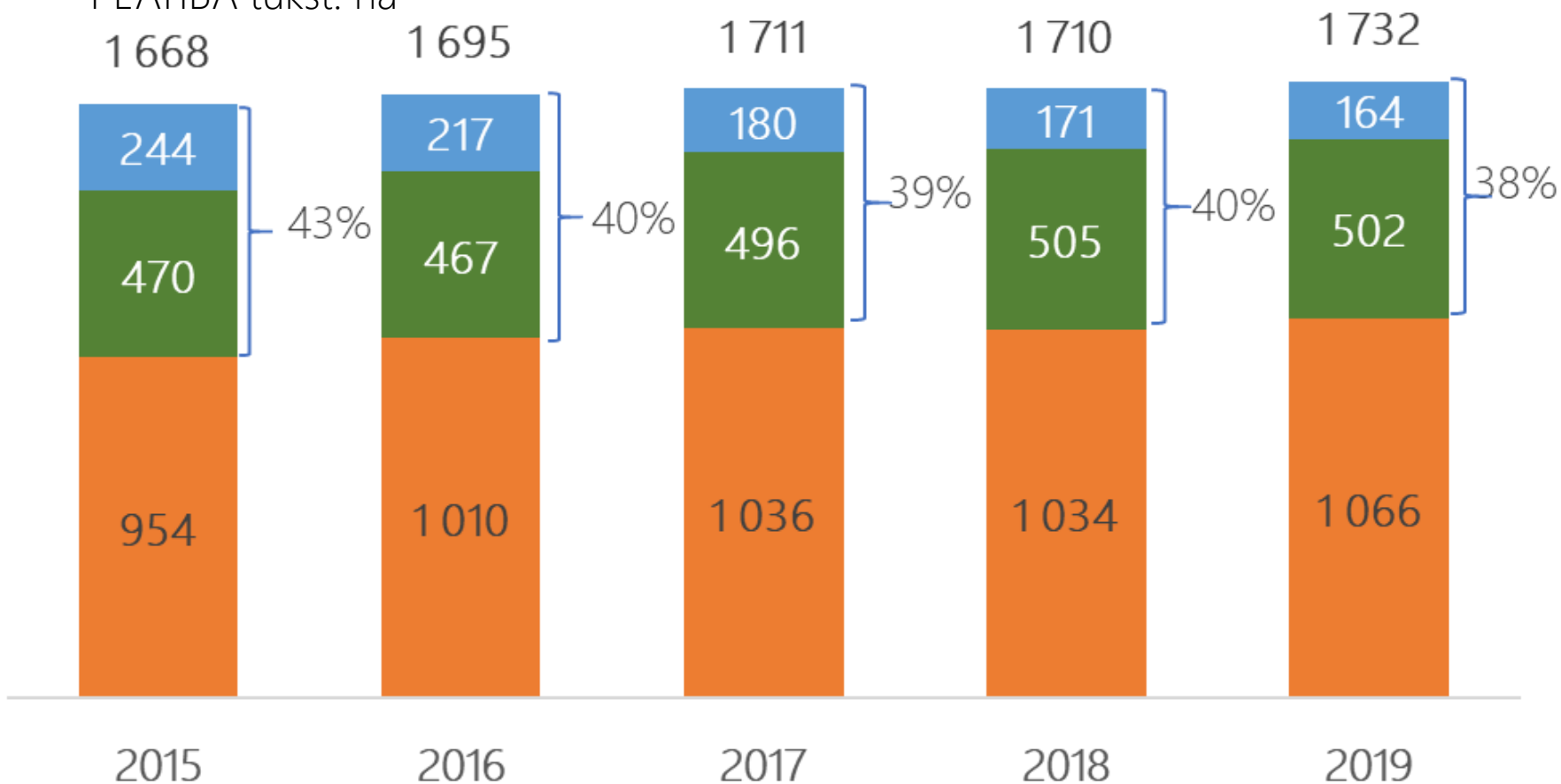

1.3. PALIELINĀS ILGGADĪGO ZĀLĀJU PLATĪBA +7% SAMAZINĀS ZĀLĀJU ĪPATSVARS

Zemkopības ministrija

PLATĪBA tūkst. ha

■ Aramzeme, ilggadīgie stādījumi

■ Aramzemē sētie zālāji

LIZ 6

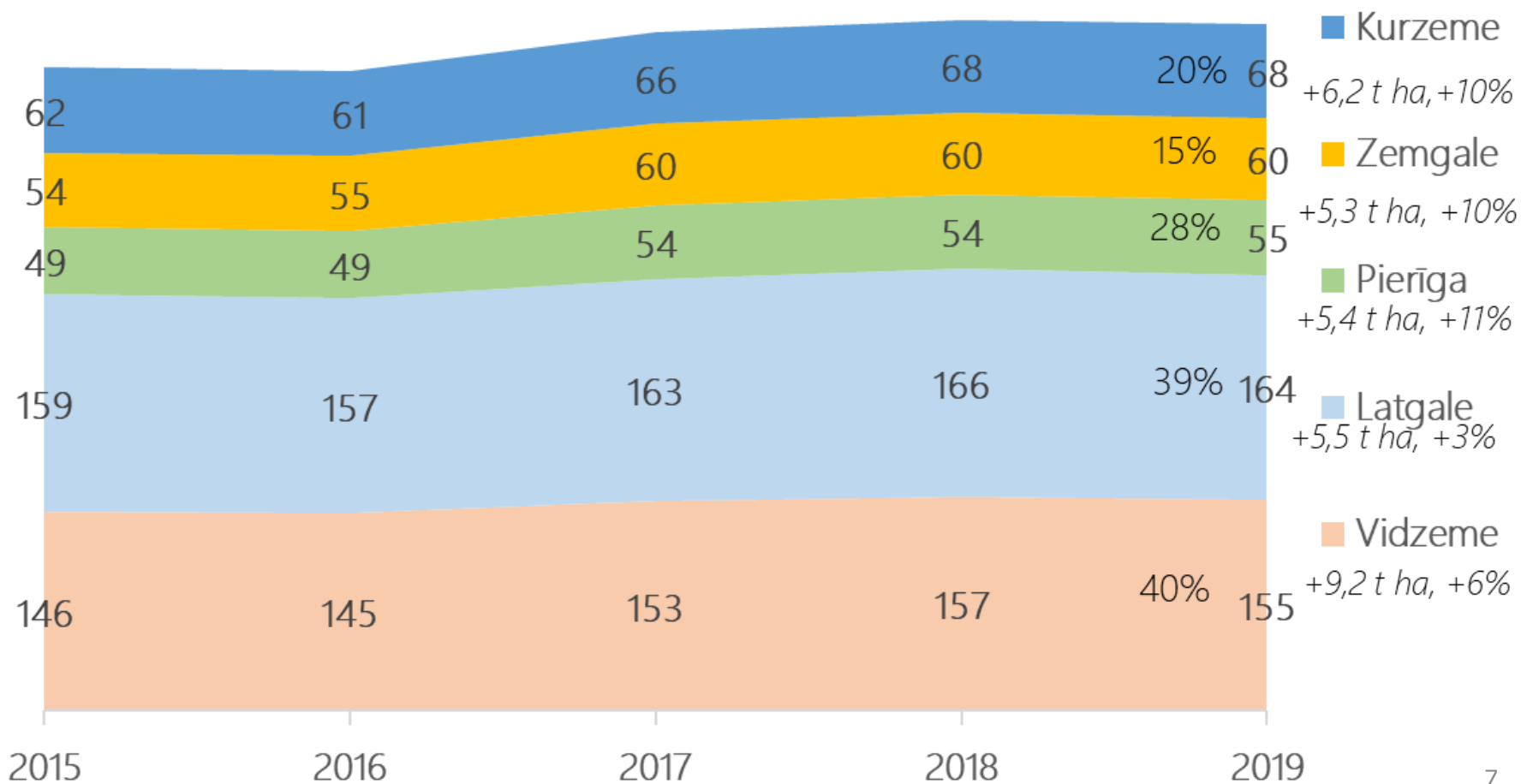
Zemkopības ministrija

1.4. LIELĀKAIS ILGGADĪGO ZĀLĀJU ĪPATSVARS UN PIEAUGUMS VIDZEMĒ

PLATĪBA tūkst. ha

% norāda IZ
īpatsvaru LIZ

Izmaiņas % un t.
ha 2019 pret 2015

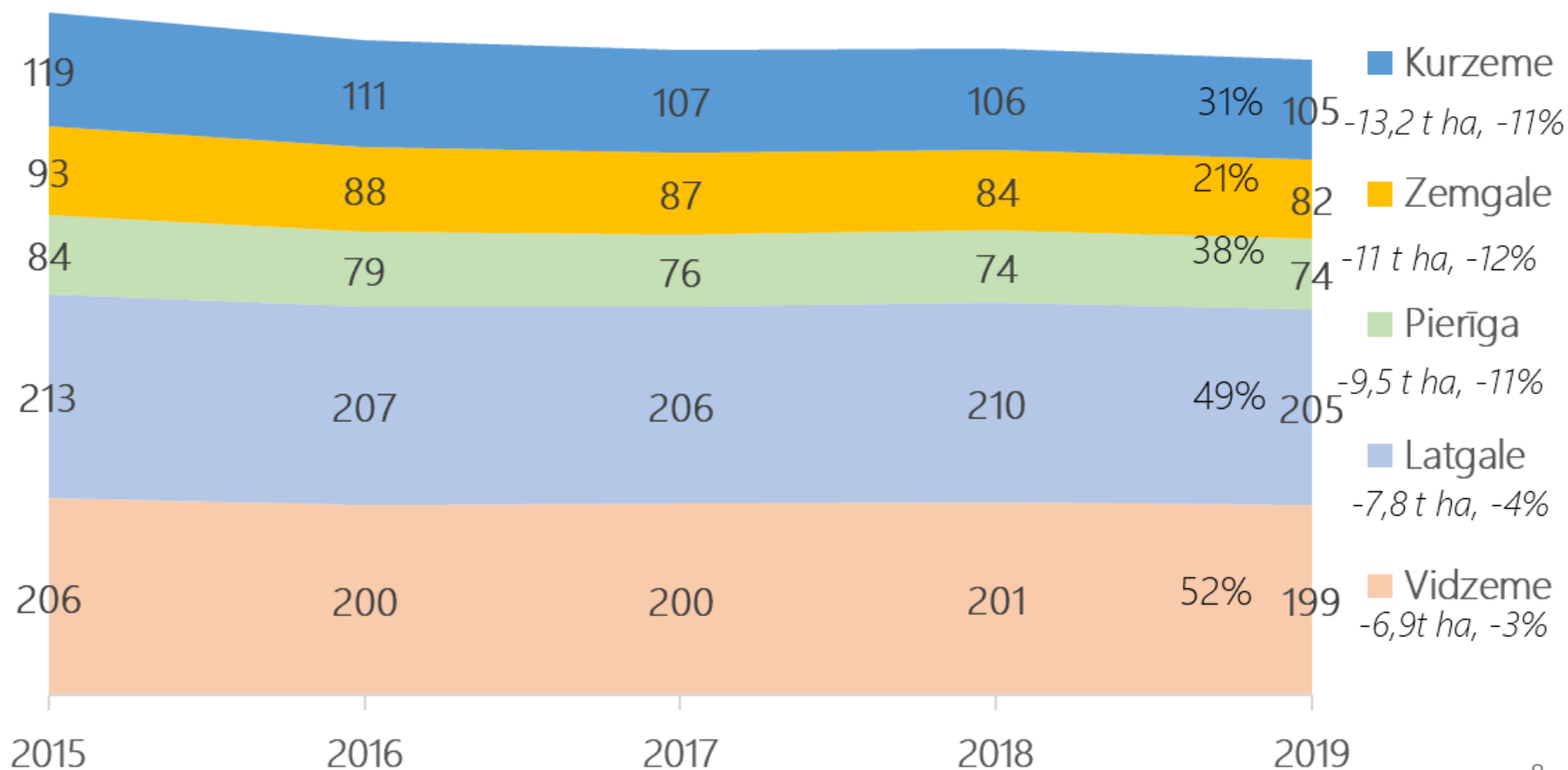

Zemkopības ministrija

1.5. ZĀLĀJU PLATĪBAS SAMAZINĀS VISOS REĢIONOS, ĪPAŠI KURZEMĒ UN ZEMGALĒ

PLATĪBA tūkst. ha

% norāda zālāju īpatsvaru LIZ
Izmaiņas % un t. ha 2019 pret 2015

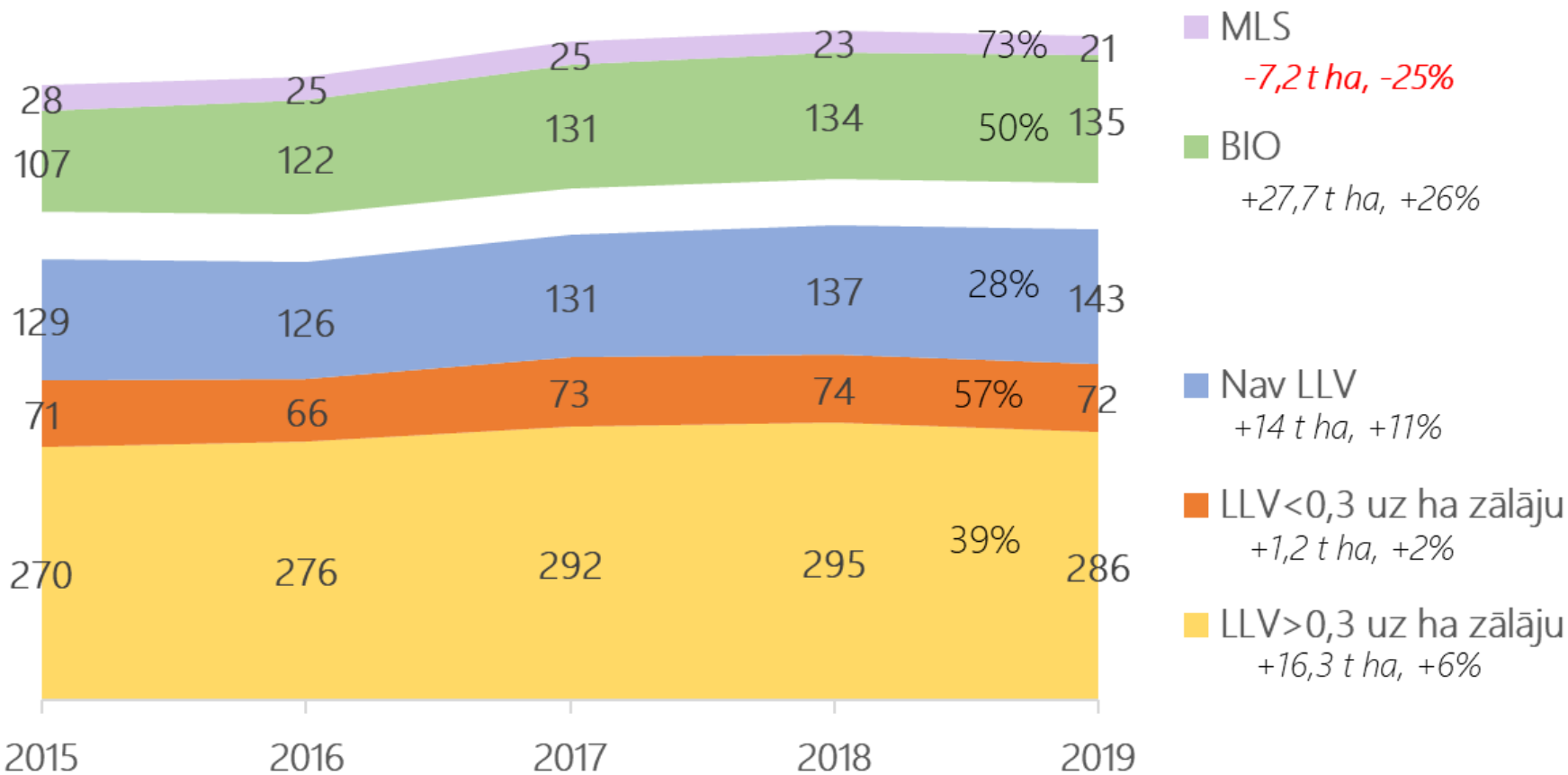
Zemkopības ministrija

1.6. 71 % ILGGADĪGO ZĀLĀJU APSAIMNIEKO LOPKOPĪBAS SAIMNIECĪBAS

PLATĪBA tūkst. ha

% norāda IZ
īpatsvaru LIZ

Izmaiņas % un t.
ha 2019 pret 2015

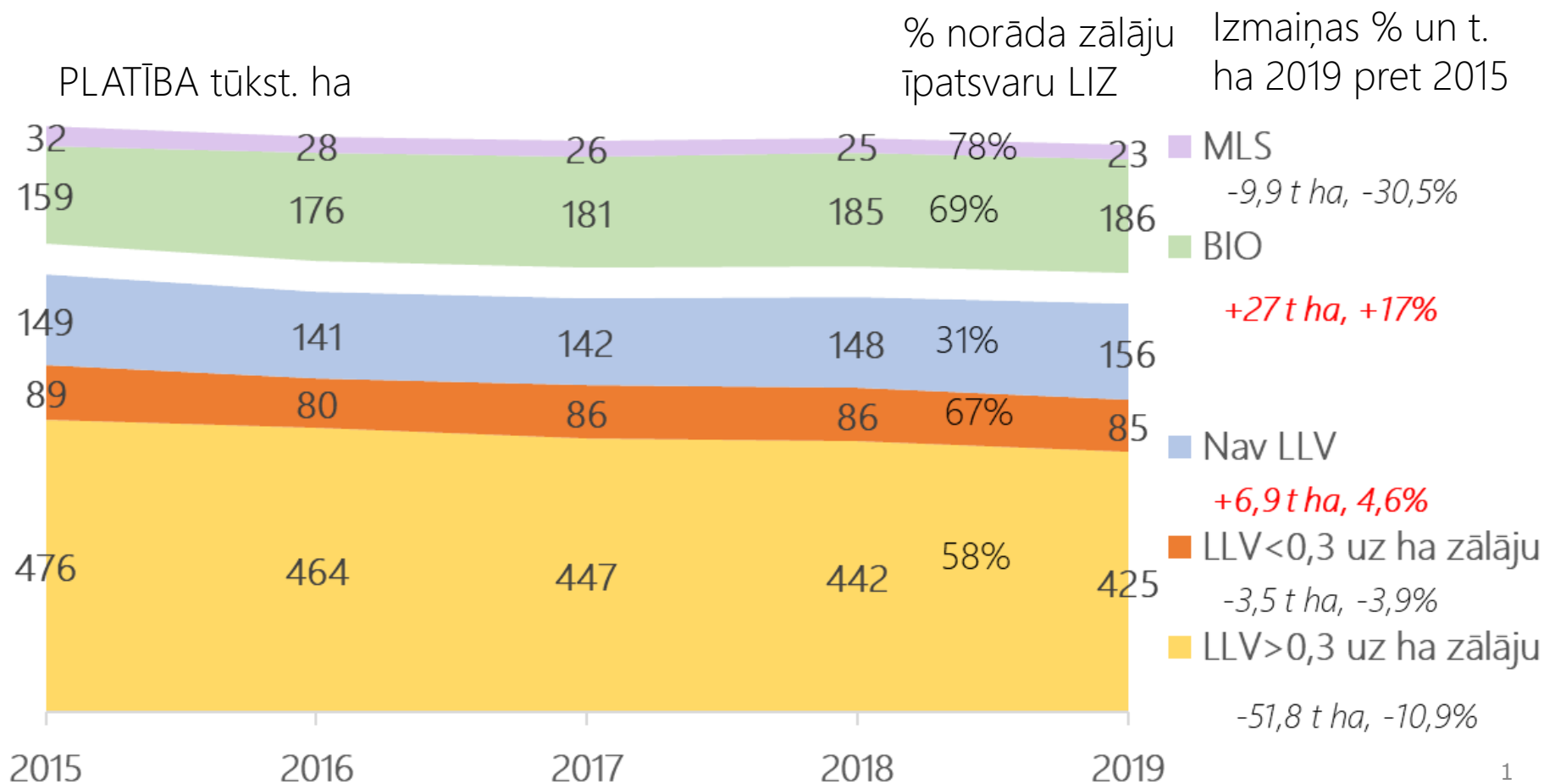

Zemkopības ministrija

1.7. **77%** ZĀLĀJU APSAIMNIEKO LOPKOPĪBAS SAIMNIECĪBAS

LIELĀKAIS SAMAZINĀJUMS LOPKOPĪBAS, BET PIEAUGUMS BIOLOĢISKAJĀS SAIMNIECĪBĀS

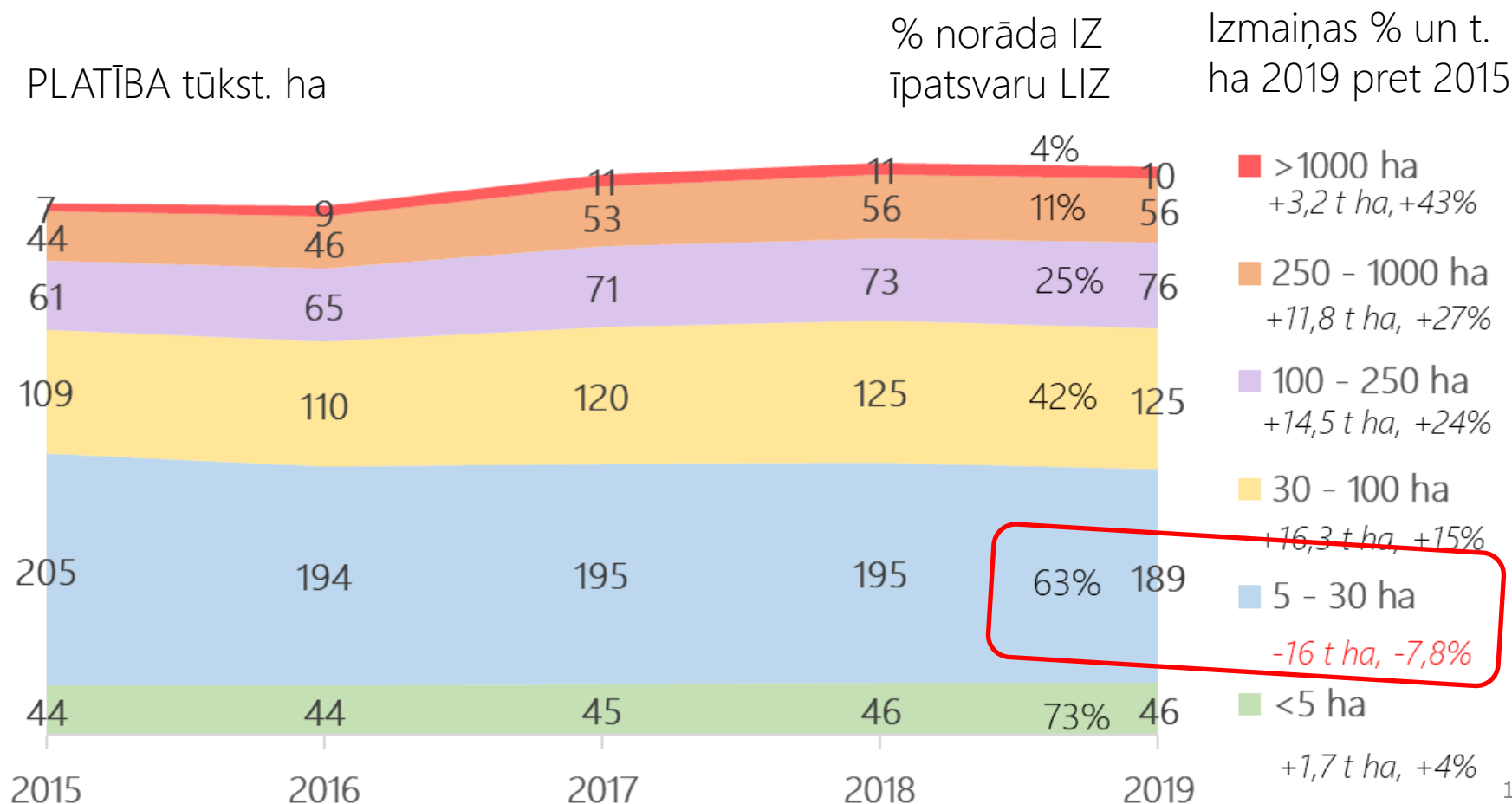
Zemkopības ministrija

1.8. ILGGADĪGO ZĀLĀJU PLATĪBAS

SAMAZINĀS MAZAJĀS SAIMNIECĪBĀS –

par 16 t. ha jeb -7,8%

Citās saimniecību grupās palielinājums

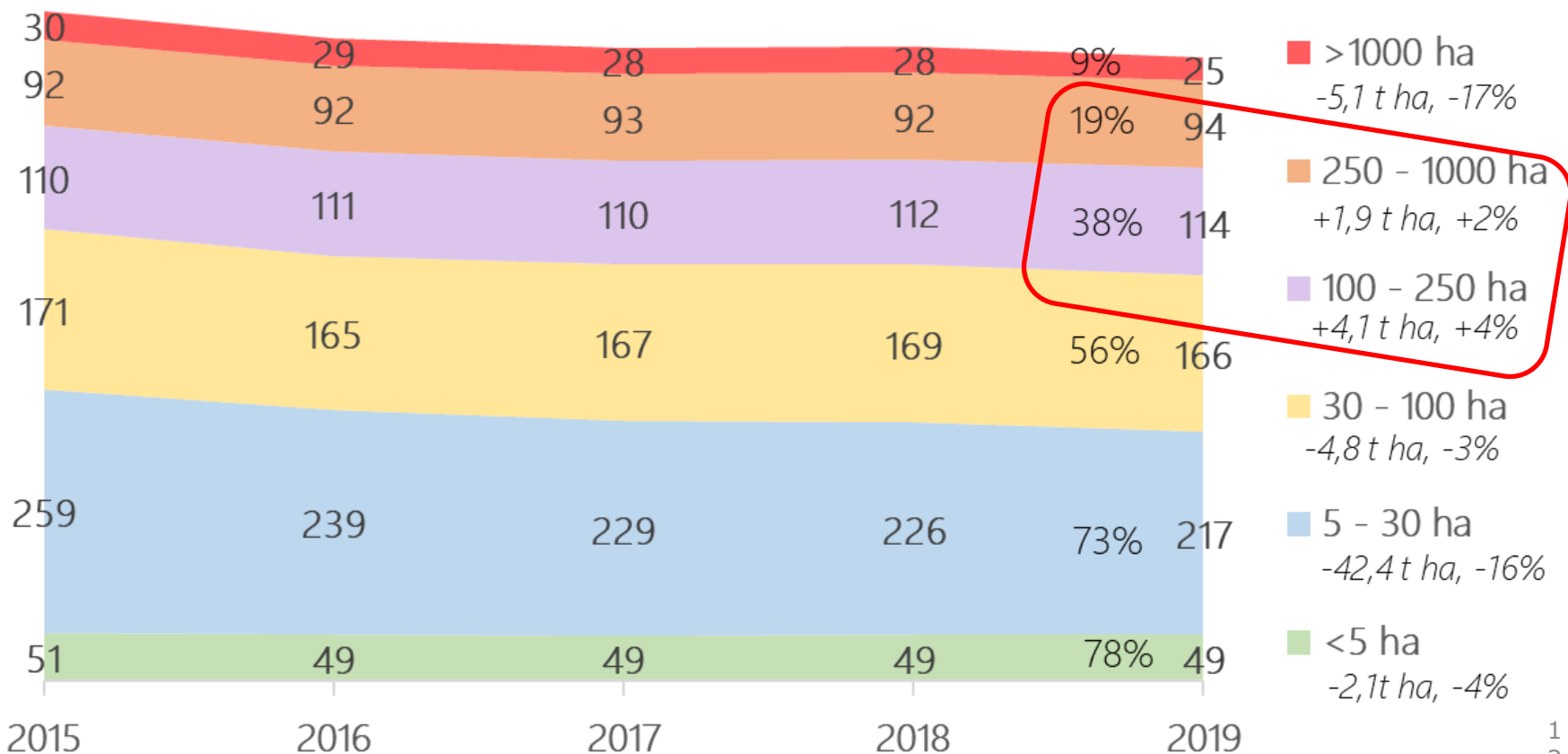
Zemkopības ministrija

1.9. ZĀLĀJU PLATĪBAS PALIELINĀS VIDĒJI LIELAJĀS UN LIELAJĀS SAIMNIECĪBĀS – PĀRĒJĀS SAIMNIECĪBU GRUPĀS SAMAZINĀS

% norāda zālāju
īpatsvaru LIZ

Izmaiņas % un t.
ha 2019 pret 2015

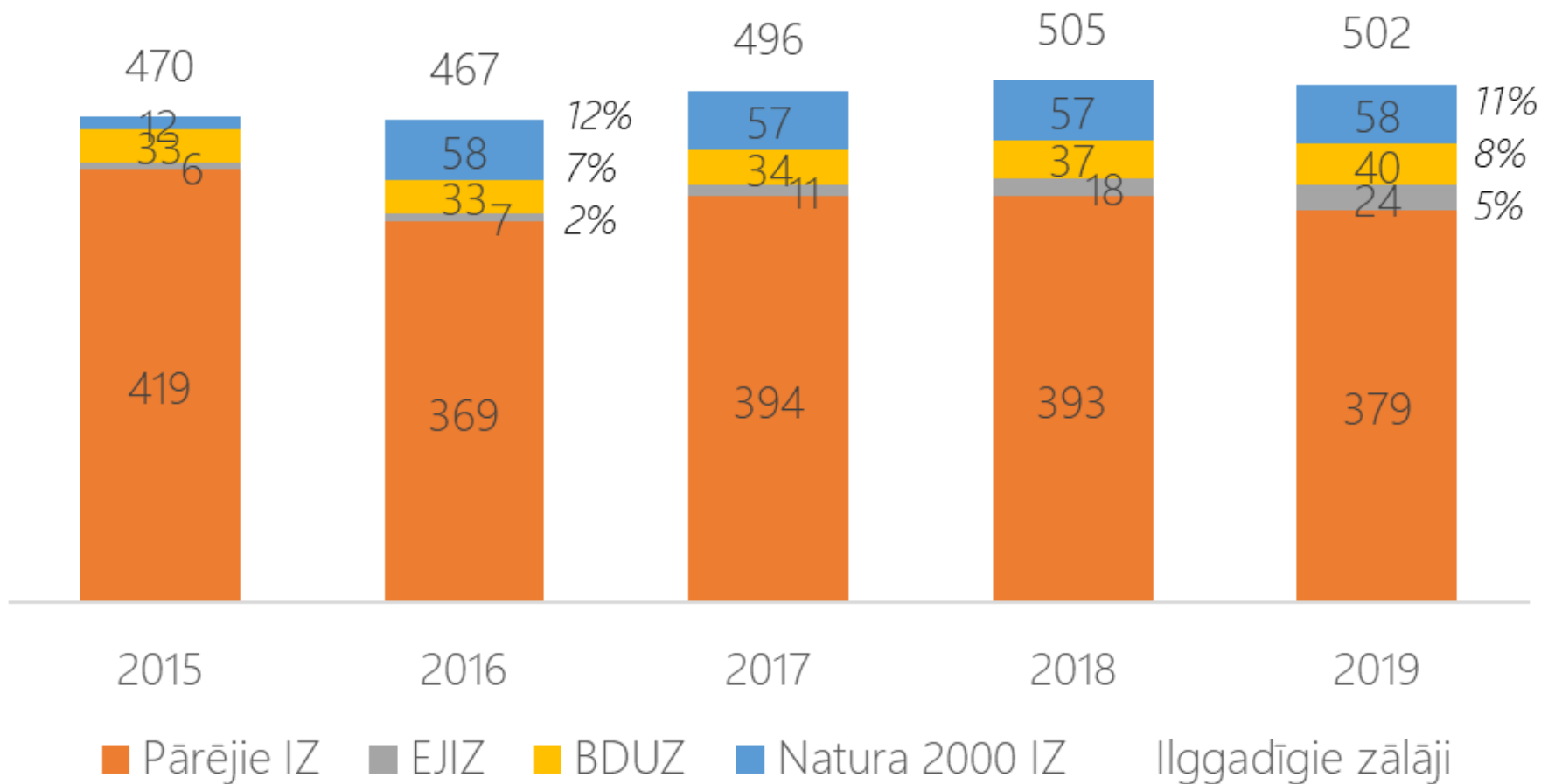
PLATĪBA tūkst. ha

Zemkopības ministrija

1.10. AIZSARGĀJAMO ZĀLĀJU PLATĪBU IZMAIŅAS

Zemkopības ministrija

2. ILGGADĪGO ZĀLĀJU DEFINĪCIJA 2015-2020

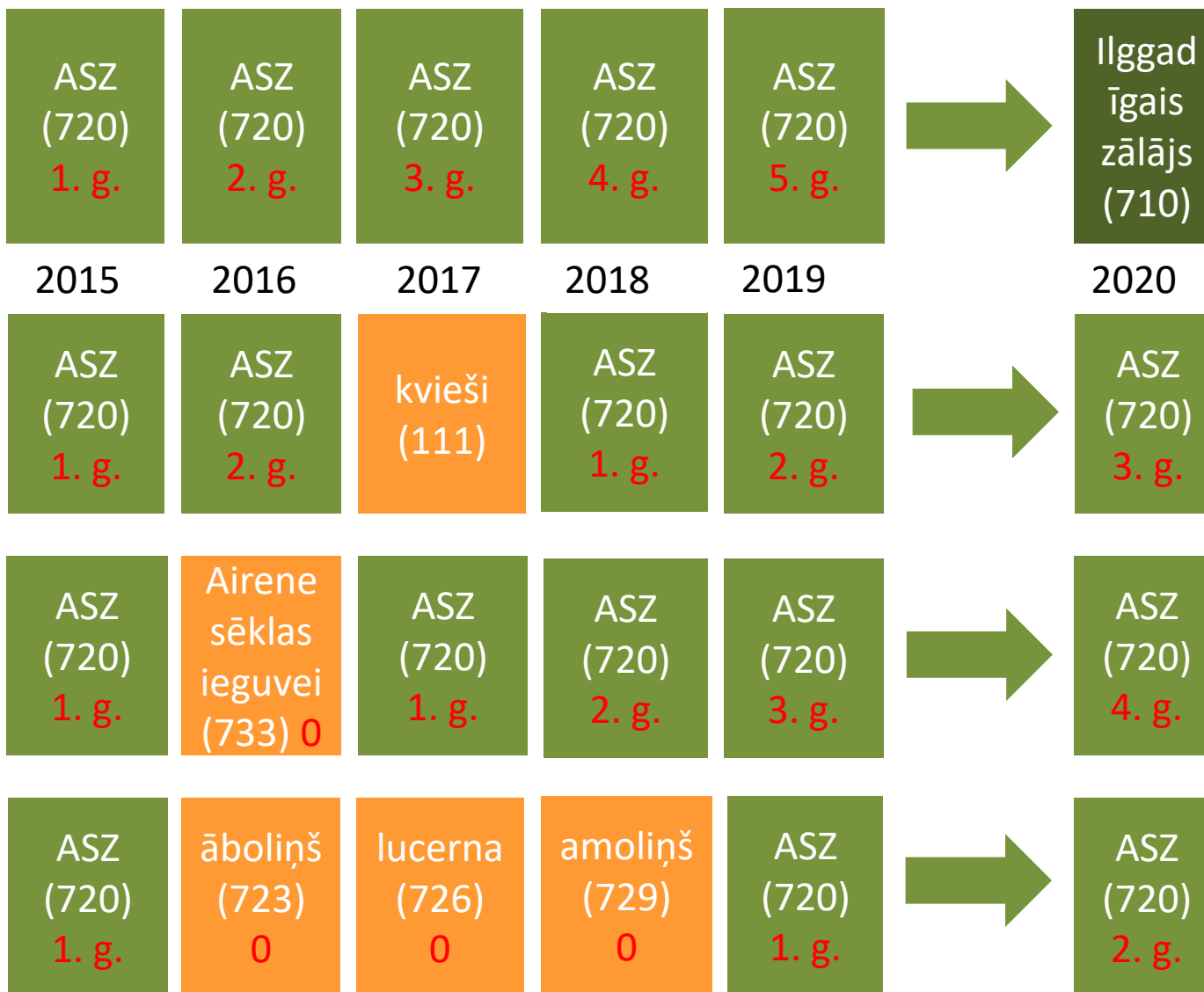
«Ilggadīgie zālāji un pastāvīgās ganības" ir zeme, ko izmanto, lai dabīgi (ar pašiesēšanos) vai kultivējot (sējot) audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, un kas 5 gadus vai ilgāk nav iekļauta saimniecības augsekas sistēmā, un, ja dalībvalstis tā nolemj (Latvijā nepiemēro izvēles),

- kas 5 gadus vai ilgāk nav aparta;
- starp tām var būt tādas citas sugas kā krūmi un/vai koki, ko var izmantot noganīšanai, un tādas citas sugas kā krūmi un/vai koki, kas ražo lopbarību, ar noteikumu, ka pārsvaru saglabā stiebrzāles un citi lopbarības zālaugi.
- par ilggadīgiem zālājiem ir uzskatāma zeme, ko var izmantot noganīšanai un kas veido daļu no izveidotās vietējās prakses, ja stiebrzāles un citi lopbarības zālaugi tradicionāli nav dominējoši ganību teritorijās,
- par ilggadīgiem zālājiem ir uzskatāma zeme, ko var izmantot noganīšanai, ja stiebrzāles un citi lopbarības zālaugi ganību teritorijās nav dominējoši vai nav sastopami.

Zemkopības ministrija

2.1. ILGGADĪGO ZĀLĀJU STATUSA NOTEIKŠANAS PIEMĒRS

Zemkopības ministrija

2.2. ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS PRASĪBA – Regula 1307/2013

- 43.2.(b).pants - Klimatam un videi labvēlīgas lauksaimniecības prakses ir ... **esošo ilggadīgo zālāju saglabāšana;**
- 43.11.pants - Lauksaimniekiem, kas ievēro ... prasības bioloģiskās lauksaimniecības jomā, ipso facto ir tiesības uz zaļināšanas maksāj.
- 45.2.pants - Dalībvalstis nodrošina, ka **ilggadīgo zālāju platības īpatsvars** attiecībā pret kopējo lauksaimniecības zemi, ko lauksaimnieki deklarējuši, **nesamazinās par vairāk nekā 5 %** salīdzinājumā ar īpatsvara atsauces vērtību, ...
- **piemēro valsts, reģionālā** vai atbilstīgā apakšreģionālā **līmenī**. Dalībvalstis **var nolemt** piemērot ilggadīgo zālāju platību saglabāšanas pienākumu **saimniecības līmenī**....

Zemkopības ministrija

2.3. ILGGADĪGO ZĀLĀJU PĀRVEIDOŠANAS ATĻAUJAS KĀ IESPĒJA – Regula 639/2014

- 43.1.pants - **Platības**, ko deklarējuši lauksaimnieki, kuri piedalās **mazo lauksaimnieku atbalsta shēmā**, kā arī saimniecības vienības, kuras **izmanto bioloģiskai ražošanai, nenem vērā, aprēķinot ilggadīgo zālāju atsaucēs īpatsvaru;**
- **Latvija nepiemēro 44.1.pantu** – «Dalībvalstis var uzlikt individuālu pienākumu bez **iepriekšējas individuālas atļaujas** saņemšanas nepārveidot ilggadīgo zālāju platības,
- ***Atļaujas izdošana var būt atkarīga no objektīvu un nediskriminējošu kritēriju, to skaitā vidisko kritēriju piemērošanas.***
- ***Uz atļauju var attiecināt nosacījumu, ka citā platībā, kas aizņem atbilstošu skaitu hektāru, ir jāierīko ilggadīgie zālāji...***
- ***Lauksaimnieki par ilggadīgo zālāju platībām var pārveidot platības, kas jau tiek izmantotas stiebrzāļu vai citu lopbarības zālaugu audzēšanai, un tad šādas platības izmanto stiebrzāļu vai citu lopbarības zālaugu audzēšanai atlikušo gadu skaitu, kas vajadzīgs, lai sasniegtu 5 secīgus gadus, ja tā nolemj dalībvalsts.»***

Zemkopības ministrija

2.4. JA ILGGADĪGO ZĀLĀJU ĪPATSVARŠ SAMAZINĀS PAR >5% – Regula 639/2014

- 44.2.pants - Ja tiek konstatēts, ka IZ īpatsvars ir samazinājies vairāk nekā par 5 % ..., ... **dalībvalsts uzliek pienākumu platības atkal pārveidot par ilggadīgajiem zālājiem** un izstrādā noteikumus, lai nepieļautu ilggadīgo zālāju platību atkārtotu pārveidošanu.
- Dalībvalstis nosaka lauksaimnieku kategorijas, uz kurām **attiecas atkārtotas pārveidošanas pienākums, izraugoties no lauksaimniekiem**:
- a) uz kuriem attiecas Regulas Nr. 1307/2013 III sadaļas 3. nodaļā paredzētie pienākumi saistībā ar IZ platībām – jeb attiecas uz visiem **lauksaimniekiem, izņemot tos, kuri piedalās MLS un ir bioloģiskie lauksaimnieki**;
- b) kuru rīcībā saskaņā ar pieteikumiem, kas iesniegti ... **iepriekšējo 2 kalendāro gadu laikā** ..., ir lauksaimniecības platības, kas no ilggadīgo zālāju platībām vai pastāvīgo ganību zemes ir pārveidotas par citām vajadzībām izmantojamu zemi.

Zemkopības ministrija

2.5. JA ILGGADĪGO ZĀLĀJU ĪPATSVARŠ SAMAZINĀS PAR >5% – Regula 639/2014

- *Latvija nepiemēro 44.2.panta 4 rindkopu – «pienākumu platības atkal pārveidot par ilggadīgajiem zālājiem vispirms uzliek lauksaimniekiem, kuri pārkāpuši prasību par atļaujas saņemšanu, un visu pārveidoto platību tad atkal pārveido par ilggadīgo zālāju.»*
- 44.3.pants - Lai īpatsvars palielinātos virs 5 % robežvērtības, tad lauksaimniekiem, kuru rīcībā ir platība, kas iepriekšējo 2 gadu laikā no ilggadīgo zālāju platības vai pastāvīgo ganību zemes ir pārveidota par citām vajadzībām izmantojamu zemi, **noteikta procentuālā daļa no minētās platības ir atkal jāpārveido par ilggadīgajiem zālājiem vai citā, minētajai procentuālajai daļai atbilstošā platībā ir jāizveido ilggadīgo zālāju platība.**
- Procentuālo daļu aprēķina, pamatojoties uz platību, ko lauksaimnieks pārveidojis iepriekšējos 2 gados, un platību, kas vajadzīga, lai īpatsvaru palielinātu virs 5 % robežvērtības.
- No lauksaimnieka pārveidotās platības daļībvalstis **var izslēgt tās platības, kas par ilggadīgajiem zālājiem kļuvušas pēc 2015. gada 31. decembra un ilggadīgos zālājus, kuri izveidoti uzņemoties saistības lauku attīstības pasāk.**

Zemkopības ministrija

2.6. JA ILGGADĪGO ZĀLĀJU ĪPATSVARŠ SAMAZINĀS PAR >5% – Regula 639/2014

- 44.3.pants - Lauksaimniekus nekavējoties (**Latvijā līdz tā gada 30. septembrim, kurā konstatēts samazinājums**), informē par individuālo atkārtotas pārveidošanas pienākumu un par noteikumiem, lai nepieļautu ilggadīgo zālāju platību atkārtotu pārveidošanu.
- Atkārtotas pārveidošanas pienākums tiek izpildīts līdz dienai, kurā jāiesniedz vienotais iesniegums attiecībā uz nākamo gadu (9.jūnijs).
- Platības, kas atkal pārveidotas par ilggadīgajiem zālājiem vai izveidotas no jauna, uzskata par ilggadīgajiem zālājiem no pirmās dienas pēc to atkārtotas pārveidošanas vai izveidošanas. Minētās platības izmanto stiebrzāļu vai citu lopbarības zālaugu audzēšanai vismaz 5 gadus pēc kārtas, sākot no pārveidošanas dienas, vai – gadījumos, kad lauksaimnieki par ilggadīgo zālāju platībām pārveido platības, kas jau tika izmantotas stiebrzāļu vai citu lopbarības zālaugu audzēšanai, – atlikušo gadu skaitu, kas vajadzīgs, lai sasniegtu 5 secīgus gadus, ja tā nolemj dalībvalsts..

Zemkopības ministrija

2.7. PRASĪBA PĀRVAIDOT PLATĪBU PAR ILGGADĪGO ZĀLĀJU – KOMISIJAS VADLĪNIJAS

- Atkārtotas pārveidošanas pienākums attiecas tikai uz lauksaimniekiem, kuru rīcībā ir **tās lauksaimniecības zemes platības, kurās ilggadīgais zālājs tika pārveidots par cita lietojuma lauksaimniecības zemi** iepriekšējo 2 gadu laikā;
- Ja ilggadīgo zālāju pārveido par ne-lauksaimniecības zemi (piemēram, izmanto būvniecībai vai infrastruktūras izveidei), tad attiecīgā platības nav jāpārveido par ilggadīgo zālāju.
- Ja lauksaimnieks pārveido ilggadīgo zālāju gan par ne-lauksaimniecības zemi, gan par cita lietojuma lauksaimniecības zemi, tad **pienākums pārveidot zemi par ilggadīgo zālāju attiecas tikai uz lauksaimniecības zemi.**
- Ja ilggadīgais zālājs tiek pārveidots par ne-lauksaimniecības zemi, bet lauksaimnieka rīcībā ir cita platība, ko izmanto stiebrzāļu vai citu lopbarības zālaugu audzēšanai, tas attiecīgajai platībai var noteikt ilggadīgā zālāja statusu.

Zemkopības ministrija

2.8. PRASĪBA PĀRVAIDOT PLATĪBU PAR ILGGADĪGO ZĀLĀJU – KOMISIJAS VADLĪNIJAS

- Ja ilggadīgā zālāja platība vispirms tiek pārveidota par cita lietojuma lauksaimniecības zemi un pēc tam tiek iznomāta vai pārdota citam lauksaimniekam uz kuru attiecas zaļināšanas prasības, tad **uz nomnieku vai pircēju attieksies prasība pārveidot zemi par ilggadīgo zālāju.**
- Ja uz nomnieku vai pircēju neattiecas zaļināšanas prasības, tad uz viņu netiks attiecināts arī pienākums pārveidot cita lietojuma lauksaimniecības zemi atpakaļ par ilggadīgo zālāju.
- Ja bioloģiskais lauksaimnieks vai MLS shēmas dalībnieks mazais lauksaimnieks pārveido ilggadīgo zālāju par cita lietojuma zemi un to iznomā lauksaimniekam uz kuru attiecas zaļināšanas prasības, tad šim otram **lauksaimniekam nebūs pienākums pārveidot atpakaļ par ilggadīgo zālāju platību, kas pārņemta no bioloģiskā vai mazā lauksaimnieka.**

Zemkopības ministrija

2.9. KĀRTĪBA 2015-2020

LAD aprēķina ilggadīgo zālāju
īpatsvara rādītāju un publicē
Latvijas Vēstnesī līdz 20.08.

Ja īpatsvars samazinājies no 0% –
4,99%

Prasība valsts līmenī tiek uzskatīta par
ievērotu

Ja īpatsvars samazinās par vairāk nekā
5%

Aizliegts pārveidot ilggadīgo zālāju
platības par citām vajadzībām
izmantojamu zemi

LAD līdz 30. septembrim informē
lauksaimniekus par pārveidošanas
pienākumu, ja lauksaimnieks
pārveidojis IZ par cita lietojuma zemi
iepriekšējos 2 gados

Lauksaimnieks atjauno LAD norādīto
IZ platības daļu līdz nākamā gada
9. jūnijam

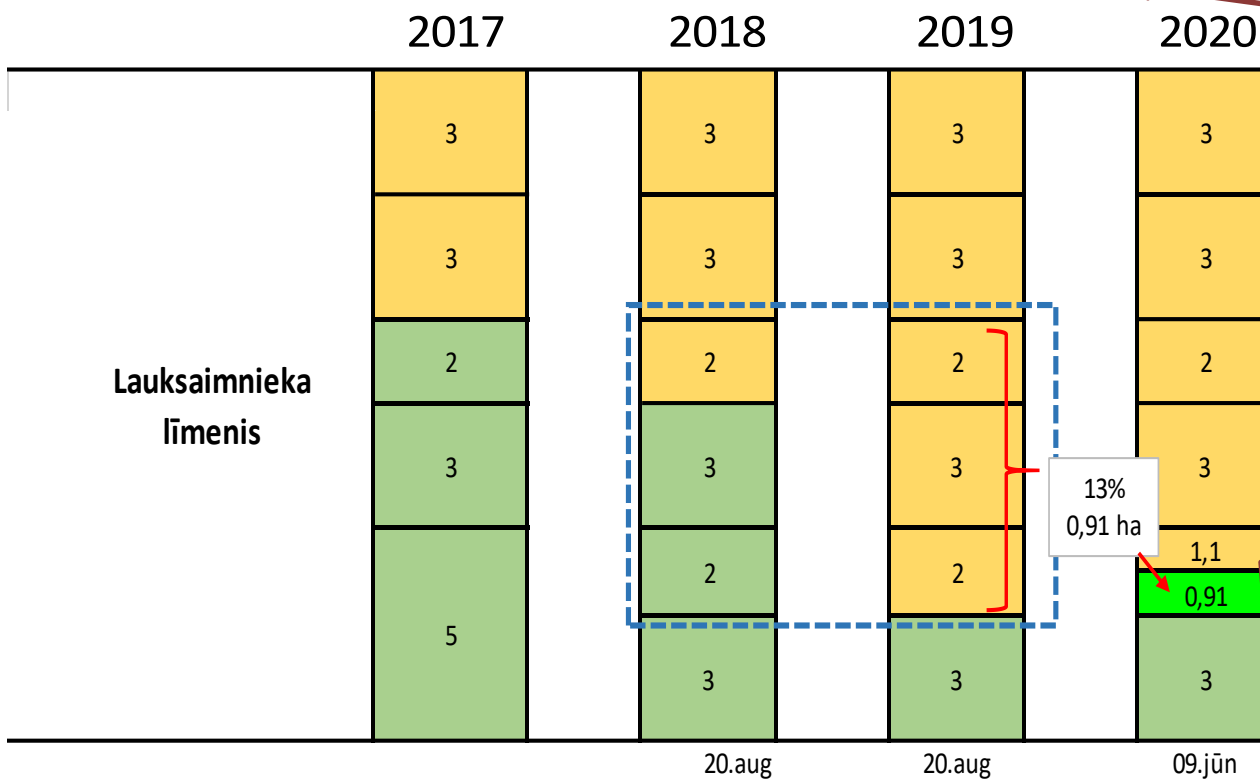

Zemkopības ministrija

2.10. PIEMĒRS*

Valsts līmenis	Reference 2015	2017	2018	2019
IZ ha:	310 985	310 500	300 500	293 150
Izmaiņas pret referenci:		0%	-3%	-6%
Sasniedzamais īpatsvars:				-5%
Pārveidoti IZ ha:			-10 000	-7 350

$$\frac{+2\ 286}{-17\ 350} = 13\%$$

1. Piemēram, 2019. gadā konstatēts - 6% samazinājums valsts līmenī

2. Jānodrošina 2286 ha pārveidošana par IZ, lai nodrošinātu vismaz -5%

3. 2 gados IZ pārveidoti 17 tūkst. ha

4. Līdz 9.jūnijam lauksaimniekiem no pēdējos 2 gados pārveidotajiem IZ jāpārveido atpakaļ **0,91 ha**

* Skaitļi ir ilustratīvi.

Zemkopības ministrija

3. ILGGADĪGO ZĀLĀJU DEFINĪCIJA 2021-2027 KLP stratēģiskā plāna regulas priekšlikums

“Ilggadīgie zālāji un pastāvīgās ganības” ir zeme, kuru izmanto zāles vai citu lopbarības zālaugu dabiskai audzēšanai (pašsējā) vai kultivējot (iesējot) un, kura 5 gadus vai ilgāk nav iekļauta saimniecības augu maiņas sistēmā kā arī, ja dalībvalsts to nolemj, tā ir zeme:

- Kura 5 gadus vai ilgāk nav bijusi ne apstrādāta, ne aparta;
- Kura var iekļaut arī citus augus, piemēram, krūmus un/vai kokus, kurus var noganīt;
- Kur var augt arī citi augi, piemēram, krūmi un/vai koki, kurus var izmantot dzīvnieku barības ieguvei, nodrošinot zālēs un zālaugu pārsvaru;
- Kuru var izmantot noganīšanai.

Zemkopības ministrija

3.1. ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANA - DAĻA NO NOSACĪJUMU SISTĒMAS KLP STRATĒGISKĀ PLĀNA REGULAS PRIEKŠLIKUMĀ

- LLVN 1 - Ilggadīgo zālāju uzturēšana, pamatojoties uz ilggadīgo zālāju platības un lauksaimniecības platības attiecību **valsts, reģionālā vai atbilstīgā apakšreģionālā līmenī, saimniecību grupu vai saimniecību līmenī.** Ilggadīgo zālāju **īpatsvars nesamazinās par vairāk nekā 5 %** salīdzinājumā ar 2015.gada īpatsvara atsauces vērtību.
- Komisijai ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem nodrošina vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz **aprēķināšanas metodi, vienlaikus pieļaujot iespējas veikt LLVN 1 standartā minētā īpatsvara rādītāja pielāgojumus.**

Zemkopības ministrija

3.2. ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS PRASĪBAS ĪSTENOŠANAS NOTEIKUMU PILNVEIDOŠANAS IESPĒJAS 2021-2027

- Prasība saglabāt ilggadīgos zālājus – **valsts vai individuālu saimniecību līmenī**;
- leviest **individuālas atļaujas** ilggadīgo zālāju pārveidošanai;
- Atļauja pārveidot ilggadīgo zālāju par cita lietojuma zemi, ja **vietā izveido ilggadīgo zālāju citā platībā**;

Zemkopības ministrija

3.3. ILGGADĪGO ZĀLĀJU SAGLABĀŠANAS PRASĪBAS ĪSTENOŠANAS NOTEIKUMU PILNVEIDOŠANAS IESPĒJAS 2021-2027

- Ja valsts līmenī samazinās IZ par vairāk nekā 5%, tad pienākums pārveidot atpakaļ par ilggadīgo zālāju attiecināms uz visiem, kuri **iepriekšējo 5 vai 7 gadu laikā nevis 2 gadu laikā**, ir pārveidojuši IZ par cita lietojuma zemi.
- **Pārskatīt ilggadīgo zālāju platību īpatsvara atsauces vērtību**, ja turpinās nozīmīgas strukturālas pārmaiņas.
- Lai veicinātu ilggadīgo zālāju saglabāšanu, **ievieš atbalsta pasākumu**.

4. ILGGADĪGIE ZĀLĀJI LAD LAUKU BLOKU KARTĒS

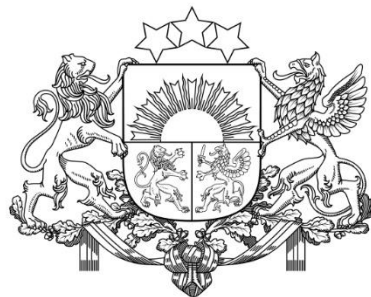
Zemkopības ministrija

ILGGADĪGIE ZĀLĀJI

EKOLOĢISKI JUTĪGIE
ILGGADĪGIE ZĀLĀJI

Zemkopības ministrija

PALDIES PAR JŪSU UZMANĪBU!